

boekbespreking

John Naisbitt, *De knop om*. Spectrum, € 19,95

ISBN 978 90 274 4577 3

Europa degradeert tot openluchtmuseum

verschenen in De Volkskrant 28 april 2007

copyright Carien Overdijk

Het is gedaan met Europa. Dat zegt niemand minder dan de Amerikaan John Naisbitt, dezelfde die al vóór de val van de Berlijnse Muur de ondergang van het socialisme en van de Europese verzorgingsstaten aan zag komen. Dezelfde ook die toen al de privatisering van de meeste westerse overheidsfuncties en de snelle opkomst van de Chinese economie voorzag.

Europa kan zich niet tijdig losrukken van zijn socialistische en conservatieve wortels, verwacht Naisbitt. Morele arrogantie en de drang om uitkeringen, hoge lonen en lange vakanties in stand te houden, zullen Europa verder verzwakken. Ons continent vervalt straks tot een machteloos historisch attractiepark voor de harder werkende, rijkere Amerikanen en Aziaten. Hiermee toont Naisbitt zich negatiever dan het Nederlandse orakel Adjiedj Bakas, die Europa net zo goed een toeristische Disneyficatie voorspelt, maar optimistischer is over de economie.

Naisbitt, type oude rakker (78 jaar, drie huwelijken, een faillissement en een veroordeling voor fraude), heeft als helderziende de beste papieren. Zijn antenne voor de toekomst stoelt op wereldwijd onderzoek en een wereldwijd netwerk tot in de hoogste kringen. In de vorige eeuw waren zijn profetische *Megatrends* en *Megatrends 2000* bestsellers, en ze bleken goeddeels raak.

Naisbitts nieuwste boek *Mind Set*, in de Nederlandse vertaling knullig *De knop om* gedoopt, presenteert naast zijn Europese doemscenario nog vier trends. Sommige, zoals het onmiskenbare feit dat de mensheid omschakelt van een tekst- naar een beeldcultuur, zijn zwak uitgewerkt. Maar er is ook een frisse visie op globalisering als decentralisatieproces. En de goeroe, momenteel tevens universitair docent in Nanking en Maleisië, ontzenuwt plausibel de angst voor een Chinese politieke overmacht.

Het boek is doorspekt met prietpraat en ijdele anekdotes over ontmoetingen met de groten der aarde. De 'mind sets' uit de titel verwijzen naar elf levenslessen die wijdlopig de eerste helft van het boek beslaan. Maar in de laatste trend, over onstuitbare technologische innovatie, duikt wel weer een akelig geloofwaardige voltreffer op: de mensheid koerst af op eugenetica voor langere, slankere en mooiere exemplaren van haar soort.